

Голас Прадзімы

АДЗІН 3 ПІГАНТАУ

НАШАЙ СЯМІГОДКІ —
ГРОДЗЕНСКИ АЗОТНА-
ТУКАВЫ ЗАВОД.

Фота Ул. Дагаева.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

№ 32 (887) ЖНІВЕНЬ, 1965 г.

Год выдання 10-ы
Цана 2 кап.

Шпаркі крок сямігодкі

Паведамленне ЦСУ БССР

У мінулым паўгоддзі працоўныя Беларускай ССР пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі дабіліся новых поспехаў у эканамічным і культурным развіцці рэспублікі. Аб гэтым гаворыцца ў паведамленні Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення пры Савеце Міністраў БССР «Аб выніках выканання Дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР у першым паўгоддзі 1965 года».

Прамысловасць Беларускай рэспублікі дэ-тэрмінава, у маі месяцы, выканала сямігадовы план па агульнаму аб'ёму выпуску прамысловай прадукцыі. Аб'ём прамысловай вытворчасці ў параўнанні з 1958 годам узрос у два разы, пры заданні на сем гадоў — у 1,8 раза.

Паўгадавы план выпуску валавой прадукцыі ў цэлым па прамысловасці Беларускай ССР выканан на 104 працэнты. У параўнанні з першым паўгоддзем 1964 года аб'ём прамысловай вытворчасці павялічыўся на 10 працэнтаў.

Прамысловасць усіх абласцей і горада Мінска перавыканала паўгадавы план выпуску прадукцыі ў цэлым і па вытворчасці большасці важнейшых вырабаў.

Савет народнай гаспадаркі Беларускай ССР план першага паўгоддзя па выпуску валавой прадукцыі выканаў на 104 працэнты, Галоўнае ўпраўленне бытавога абслугоўвання і мясцовай прамысловасці пры Савеце Міністраў БССР — на 103 працэнты. Прадукцыя асобных галін прамысловасці вырасла: электраэнергія і цеплаэнергія — на 26 працэнтаў, паліўная прамысловасць — на 14 працэнтаў, хімічная прамы-

словасць — на 31 працэнт, машынабудаванне і металаапрацоўка — на 11 працэнтаў, лясная, дрэваапрацоўчая і папяровая прамысловасць — на 4 працэнты, прамысловасць будаўнічых матэрыялаў — на 15 працэнтаў, лёгкая і харчовая прамысловасць — на 15 працэнтаў, вытворчасць прадметаў культурна-бытавога прызначэння — на 8 працэнтаў.

У паведамленні ЦСУ БССР прыводзяцца даныя аб выпуску асобных відаў прадукцыі. У першым паўгоддзі атрымана электраэнергія 4 мільярды кілават-гадзін, выраблена тарфяных брыкетаў і паўбрыкетаў 453 тысячы тон, здабыта паліўнага торфу 3 мільёны тон, нафты — 8 тысяч тон, выплаўлена сталі 80,4 тысячы тон, выдадзена пракату 29,6 тысячы тон, выпущана мінеральных угнаенняў ва ўмоўных адзінках 806,7 тысячы тон, хімічных валокнаў — 10,9 тысячы тон, выраблена электрарухавікоў пераменнага току агульнай магутнасцю 303,1 тысячы кілават, сілавых трансфарматараў — 1 213 тысяч кілавольт-антэн, металарэзных станкоў — 11,3 тысячы штук, аўтамабіляў — 12,8 тысячы штук, трактараў — 33,8 тысячы штук, сельскагаспадарчых машын — на 35,8 мільёна рублёў, камбайнаў сіласаўборачных — 16,8 тысячы штук, вывезена дзелавай драўніны 2,3 мільёна кубічных метраў, выраблена паперы 44,6 тысячы тон, цэменту — 858,5 тысячы тон, цэгла будаўнічай — 563 мільёны штук, зборнага жалезабетону — 780 тысяч кубічных метраў вырабаў, шыферу — 61,4 мільёна ўмоўных плітак, тканін баваўняных — 3,9 мільёна квадратных метраў, шарсцяных — 12,7 мільёна квадратных метраў, ільняных — 31,1 мільёна квадратных метраў і шаўковых — 0,9 мільёна квадратных метраў, абутку скуранога — 13,7 мільёна пар, радыёпрыёмнікаў і радыёл — 202,6 тысячы штук, тэлевізараў — 138,9 тысячы штук, халадзільнікаў — 26,1 тысячы штук, мэблі — на 43,9 мільёна рублёў.

Прадукцыйнасць працы ва ўсёй прамысловасці ўзрасла ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года на 4 працэнты, у плануемай прамысловасці — на 6 працэнтаў.

За прайшоўшае паўгоддзе ў народную гаспадарку рэспублікі ўкаранёна каля 30 тысяч вынаходніцтваў і рацыяналізатарскіх прапаноў, што дае больш як 15 мільёнаў рублёў эканоміі ў разліку на год.

У выніку далейшага росту вытворчасці, перавозак, тавараабароту, зніжэння сабекошту і выдаткаў абарачэння ў першым паўгоддзі 1965 года атрымана прыбытку ў цэлым па народнай гаспадарцы рэспублікі прыкладна на 7 працэнтаў больш, чым за той жа перыяд мінулага года, а па прамысловасці — на 6 працэнтаў.

У наступным раздзеле гаворыцца, што працаўнікі сельскай гаспадаркі рэспублікі разгарнулі вялікую работу па выкананню рашэнняў сакавіцкага (1965 г.) Пленума ЦК КПСС.

Пасяўныя плошчы сельскагаспадарчых культур пад ураджай 1965 года склалі 6 мільёнаў гектараў.

Прадастаўленне шырокай ініцыятывы калгасам і саўгасам у вырашэнні гаспадарчых пытанняў дазволіла некалькі палепшыць структуру пасяўных плошчаў з улікам мясцовых умоў. Пасяўная плошча азімых збожжавых культур у калгасах і саўгасах склала 1 833 тысячы гектараў, што на 26 тысяч гектараў, або на 2 працэнты больш, чым у мінулым годзе; пасевы грэчкі выраслі на 34 тысячы гектараў, або на 52 працэнты, бульбы — на 14 тысяч гектараў, або на 2 працэнты. Пасяўная плошча шматгадовых траў узрасла на 29 тысяч гектараў, або на 6 працэнтаў.

Узрасла прадукцыйнасць жывёлы. Надой малака ад адной каровы ў калгасах і саўгасах павялічыўся на 25 працэнтаў, склаўшы 943 кілаграмы за паўгоддзе, і быў самым высокім за апошнія пяць гадоў.

Рост вытворчасці прадуктаў жывёлагадоўлі дазволіў павялічыць дзяржаўныя закупкі іх. Паўгадавы план закупаў жывёлы і птушкі выканан на 119 працэнтаў, малака — на 126 працэнтаў і яек — на 101 працэнт.

Сельская гаспадарка рэспублікі за прайшоўшае паўгоддзе атрымала: 4 574 трактары ў фізічных адзінках, або 8 372 у 15-сільным вылічэнні, 1 355 грузавых аўтамабіляў, 1 387 збожжаўборачных камбайнаў, 569 сіласаўборачных, 69 буракаўборачных і 301 бульбаўборачны камбайн і рад іншых машын. Пастаўлена таксама 770 тысяч тон мінеральных угнаенняў — на 73 тысячы тон больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года.

У мінулым паўгоддзі працягвалася ажыццяўленне мерапрыемстваў па павышэнню зара-

(Заканчэнне на 3-й стар.)

МІНСК

У педінстытуце замежных моў адкрылася аддзяленне перакладчыкаў па англійскай, французскай і нямецкай мовах. Гэтаму садзейнічала ўмацаванне навучальна-матэрыяльнай базы. У новым корпусе інстытута абсталяваны дзесяць лабараторый з найноўшымі магнітафонамі, зала для праслухоўвання. Устаноўлена кантрольная апаратура, якая дазваляе выкладчыкам сачыць за самастойнай работай студэнтаў, даваць ім неабходныя тлумачэнні. Спецыяльныя лабараторыі забяспечаны вузкаплёначнымі фільмамі і дыяфільмамі. Ёсць набор мастацкіх фільмаў на замежных мовах. Практыку выхаванцы інстытута праходзяць не толькі ў школе, але і за рубяжом. Група студэнтаў удасканалвае веды пры Лейпцыгскім універсітэце (ГДР), а таксама ў Камбоджы, Пакістане, Індыі, Малі, Гвінеі, Алжыры, Гане і іншых краінах.

РЭЧЫЦА

Каля 400 жніярка і камбайнаў выйшлі на палі раёна. Раздзельным спосабам вядуць уборку механізатары саўгаса «Дняпроўскі». Машыністы лафетных жніярка А. Цімашэнка і А. Азарчук за дзень скошваюць па 20 гектараў жыта. У работу ўключаны 7 падборшчыкаў. Механізатары калгаса «Савецкая Беларусь» абавязаліся ўбраць збожжавыя за 10—12 дзён. На палях працуюць 13 камбайнаў.

БЕРАЗІНО

Народны тэатр дома культуры Мінскага аўтамабільнага завода пабываў у калгасах і саўгасах Бярэзінскага раёна. За дзесяць дзён самадзейныя артысты паказалі рад спектакляў. Хлебаробы саўгасаў «Папавы», «Уша», «Камунар», калгасаў «Рассвет», «Беразіна», «Чырвоная Беларусь» і імя Мічуріна цёпла падзякавалі сваім шэфам. У кнізе водгукі—12 запісаў, 12 сардэчных падзяк калектыву тэатра.

ПРУЖАНЫ

Калектыв Пружанскага саўгаса-тэхнікума праводзіў у калгасы і саўгасы Брэстчыны новы атрад маладых спецыялістаў. 40 выпускнікоў атрымалі дыпламы тэхнікаў-механікаў і прыступілі да работы ў гаспадарках вобласці.

СТОЛІН

Калгасы раёна пачалі церабленне льну-даўгунцу, якім занята каля 3 тысяч гектараў. Вырашчаны добры ўраджай. Да часу ўборкі расліны дасягнулі вышыні 100—120 сантыметраў. Вырошчванню гэтай культуры ўдзяляецца асабліва ўвага, бо яна дае больш адной трэці ўсіх даходаў. Рабочым планам прадугледжваецца завяршыць церабленне на працягу 8—10 дзён. Высокія тэмпы забяспечваюцца дзякуючы шырокаму выкарыстанню машын. Уся траста будзе перапрацоўвацца ў калгасах. Для гэтай мэты ёсць аграгаты «ТЛ-40», сушыльнікі.

ОРША

Будаўніцтва новага корпуса пачалося на заводзе швейных машын. Агульная плошча яго 10,8 тысячы квадратных метраў. Ужо ў другім квартале наступнага года ён павінен увайсці ў строй дзеючых. У ім прадугледжваецца комплексная механізацыя ўсіх вытворчых працэсаў.

ВІЦЕБСК

На дывановым камбінаце здадзен у эксплуатацыю ланцуговы канвеер даўжынёй 260 метраў. Ён аснашчаны аўтаматычнай станцыяй, якая знімае скрынкі з падвесак. Канвеер, спраектаваны спецыялістамі камбіната пад кіраўніцтвам начальніка канструктарскага бюро Д. Гогалева, значна аблягчае працу рабочых, павышае культуру вытворчасці. Цялежкі, на якіх транспартавалася праца, сталі непатрэбныя. Гэта пяты канвеер, які ўкаранён у вытворчасць дываноўшчыкамі з пачатку сямігодкі.

Дзесяткі тысяч машын розных марак выпускаў Гомельскі завод сельсгаспадарчага машынабудавання. Цяпер канструктары працуюць над стварэннем новых канструкцый сіласаборачных і кукурузасіласаборачных камбайнаў.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

На Беларускам аўтамабільным заводзе выраблен доследны ўзор аўтапоезда-тралейвоза «БелАЗ-3524». Яго грузпадымальнасць 65 тон, скорасць 50 кіламетраў у гадзіну.

На здымку: аўтапоезд-тралейвоз «БелАЗ-3524» на выпрабаваннях.

Фота Г. УСЛАВАВА.

РАСТЕТ ТОРГОВЫЙ ФЛОТ СТРАНЫ

За дзесяцілетне грузопадъемнасць савецкага морскага торговага флота ўзвелічалася ў два с паловай разоў. Сейчас ён перавозіць больше вонешнеторговых грузаў, чым все астальныя віды транспорта СССР, вместе взятые. Две трети судов, находящихся в плавании, построены в последние 7—8 лет.

Суда под флагом СССР завоевали популярность у грузоотправителей многих стран мира. Доля заграничных перевозок в общем грузообороте савецкаго морскаго транспорта еще в 1964 году достигла почти 85 процентов.

Растет пропускная способность савецких морских портов. За дзесяцілетне их вонешнеторговий грузооборот ўзвелічаліся ў 7 раз. В 1964 году савецкія порты посетіло около 13 тысяч иностранных судов — в пять раз больше, чем десять лет назад. В минувшем году в портах СССР перегружено на 12,5 мил-

лиона тонн больше грузов, чем в 1963 году.

За последние семь лет морские порты СССР получили много новой техники. Число порталных кранов увеличилось в 1,6 раза, авто- и электропогрузчиков — в 3 раза. Построены сотни новых причалов, складов, тысячи километров автомобильных и железнодорожных путей.

Значительно выросла мощность заводов, занятых ремонтом морского торговаго флота. За семилетку грузоподъемность доков увеличилась более чем на двести тысяч тонн. На Ильичевском судоремонтном заводе близ Одессы работает гигантский плавучий док подъемной силой в 60 тысяч тонн. Он подымает любое крупнотоннажное судно савецкаго торговаго флота. Новые плавучие доки вступили в строй в Новороссийске, Риге и других приморских городах.

(АГН).

Большая часть прадукцыі машынабудаўнічага завода «Будучыня» ў горадзе Чырпан (Балгарыя) выпускаецца па спецыфікацыі Савета Эканамічнай Узаемадапамогі. Выпускаемыя гэтым заводам машыны экспартуюцца ў СССР, Чэхаславакію, ГДР і іншыя сацыялістычныя краіны. У гэтым годзе завод пачаў серыйны выпуск новых стацыянарных зернеачышчальных машын. Першыя партыі машын ужо адгружаны ў Чэхаславакію.

НА ЗДЫМКУ: зернеачышчальныя машыны на пляцоўцы гатовай прадукцыі.

Фота БТА—АДН.

ТОКІО. 38 чалавек памёрла ў хірасіскім шпіталі для хворых прамянёвай хваробай за першыя шэсць месяцаў гэтага года. Усе яны аказаліся ахвярамі амерыканскіх атамных бомбардзіровак Хірасімы і Нагасакі ў жніўні 1945 года. Цяпер у шпіталі праходзяць лячэнне 162 чалавекі.

КАЛОМБА. На палітычнай карце свету з'явілася яшчэ адна суверэнная незалежная дзяржава — Мальдзіўскія астравы, размешчаныя ў Індыйскім акіяне. У Каломба паміж урадам Мальдзіўскіх астравоў і ўрадам Англіі было заключана пагадненне, якое паклала канец палітычнай залежнасці астравоў ад Англіі.

ПЕКІН. Тут падпісан пратакол аб узаемных дадатковых пастаўках тавараў паміж Кітаем і Савецкім Саюзам на 1965 год, паведамляе агенства Сінхуа. Перегаворы па гэтым пытанні адбыліся паміж міністэрствам знешняга гандлю Кітая і савецкай гандалявай дэлегацыяй.

ДЭЛІ. Анклешварскае месцаінараджэнне нафты, адкрытае савецкімі геологамі ў супрацоўніцтве з індыйскімі нафтавікамі, з кожным месяцам дае краіне ўсё больш паліва. Пачынаючы з ліпеня, бамбейскія

нафтаперапрацоўчыя заводы сталі атрымліваць на 10 працэнтаў больш анклешварскай нафты. Гэта дае магчымасць на столькі ж зменшыць імпарт замежнай нафты, якім займаецца англійская кампанія «Бірма шэл» і амерыканская «Эсо». Такім чынам будзе сэканомлена 7 мільянаў рупій у замежнай валюце ў год.

ГАВАНА. Добры падарунак да 12-й гадавіны пачатку рэвалюцыі зрабілі кубінскія будаўнікі. У Гаванскім порце на месцы былой пустэчы яны пабудавалі і здалі ў эксплуатацыю першую чаргу халадзільніка. Агульная ёмістасць гэтага збудавання — 10 тысяч тон свежамарожанай рыбы. Будаўніцтва вядзецца пры дапамозе Савецкага Саюза.

БОН. Паводле паведамлення органаў пракуратуры ў Франкфурце-на-Майне, заходнегерманская паліцыя арыштавала былога ўрача-нацыста Адольфа Кауфмана. У гады гітлеразму Кауфман кіраваў адным з аддзелаў сакрэтнай арганізацыі па ажыццяўленню «Т-4» у Мюнхене. «Т-4» — гэта ўмоўная назва нацысцкай праграмы масавага знішчэння разумова-непаўнаценных людзей, да катэгорыі якіх нацысты адносілі, калі ім трэба было расправіцца

з кім-небудзь са сваіх праціўнікаў, таксама і зусім здаровых людзей. Франкфурцкі пракурор Варло паведаміў, што восенню адбудзецца працэс па справе Кауфмана і яго саўдзельнікаў.

ДАР-ЭС-САЛАМ. Заходняя Германія пабудуе ў Паўднёва-Заходняй Афрыцы палігон для выпрабаванняў новых відаў зброі і ваенны аэрадром, а таксама накіруе туды афіцэраў і салдат бундэсвера. Такі, паводле слоў газеты «Нгурум», што тут выходзіць, вынік нядаўніх перагавораў ваенных дэлегацый ФРГ і ЮАР, якія адбыліся ў Заходняй Германіі. Заходнія немцы, піша «Нгурум», прымуць таксама ўдзел у будаўніцтве шасейнай дарогі, якія злучаюць Паўднёва-Заходнюю Афрыку і партугальскую калонію Анголу.

ЛОНДАН. Інданезійскі ўрад заявіў, што ён бярэ пад свой кантроль 90 працэнтаў уласнасці іншаземных манополій у краіне, паведамляе карэспандэнт агенства Рэйтэр з Джакарты. Гэта зроблена ў адпаведнасці з апублікаваным у пачатку года дэкрэтам, па якому ўсе замежныя кампаніі, якія дзейнічаюць у краіне, пераходзяць пад кантроль ўрада Інданезіі.

Сёння в нумары

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

В прошлом полугодии трудящиеся Советской Белоруссии хорошо поработали над успешным выполнением последнего года семилетки. Об этом красноречиво свидетельствует сообщение Центрального статистического управления при Совете Министров БССР «Об итогах выполнения Государственного плана развития народного хозяйства Белорусской ССР в первом полугодии 1965 года». В этом сообщении говорится, что промышленность нашей республики в мае досрочно выполнила семилетний план по общему объему выпуска промышленной продукции. По сравнению с 1958 годом объем промышленного производства возрос в два раза при задании на семь лет — 1,8 раза. Полугодовой выпуск валовой продукции в целом по промышленности Белорусской ССР выполнен на 104 процента. В сравнении с первым полуго-

дием прошлого года объем промышленного производства увеличился на 10 процентов.

Хороших успехов добились и труженики сельского хозяйства нашего края. Как видно из сообщения ЦСУ БССР, посевные площади сельскохозяйственных культур под урожай 1965 года составили 6 миллионов гектаров. В области животноводства полугодовой план закупок скота и птицы выполнен на 119 процентов, молока — на 126 процентов, яиц — на 101 процент. Сообщение ЦСУ печатается на 1-й и 3-й страницах под заголовком «ШПАРКИ КРОК СЯМИГОДКИ».

Ежедневно в редакцию приходят письма от корреспондентов «Голосу Радзімы» из многих городов и деревень республики. В этом номере редакция знакомит своих читателей с содержанием некоторых из них. Сообщается об учебе

работников бобруйской фабрики «Чырвоны харчавік», рассказывается о работе Ошмянского народного театра, познакомится читатель и с работой музыкальной школы, которая открыта при Минском автомобильном заводе. Письма корреспондентов публикуются на 3-й странице.

Самое дорогое для человека — Родина. Куда бы его ни забросила судьба, в какой бы дали он ни находился от своего родного края, он всегда остается патриотом той земли, которая вырастила и вскормила его. Так было и с нашим соотечественником Александром Понизником, который в годы владычества панской Польши в западных областях Белоруссии поехал искать лучшей жизни во Францию. В годы гитлеровского нашествия на эту страну Понизник принимал активное участие в Сопротивлении, был агитатором и пропагандистом, призывал народ на борьбу с коричневой чумой.

Во Франции Понизник познакомился с Василием Плищук — уроженцем Западной Украины. Их объединяла тяжелая жизнь в эмиграции, совместная борьба с фашизмом. После окончания войны Пониз-

ник и Плищук вернулись в свои родные края. Об этих людях и пережитом ими рассказывается на 5-й странице в статье «УДАЛЕЧЫНІ АД РОДНАГА КУТА».

Наша землячка из США М. Садко прислала в редакцию свои впечатления о книге Максима Лужанина «Колас рассказывает о себе». Это письмо публикуется на 6-й стр. («ЖЫВЫ ВОБРАЗ НАРОДНАГА ПАЭТА»).

Белорусские писатели — всегда желанные гости у рабочих, колхозников, интеллигенции. Недавно группа поэтов и прозаиков выезжала на Витебщину. За время своей поездки они встречались с читателями, делились своими творческими

планами, собирали материалы для будущих произведений. Обо всем этом можно прочесть в статье «ПАЭТЫЧНАЕ ПАДАРОЖЖА» на стр. 6.

Недавно в Минске состоялась IX Всесоюзная спартакиада школьников. В ней приняли участие более 4,5 тысячи юношей и девушек из всех союзных республик, из Москвы и Ленинграда. В итоге многодневной спортивной борьбы победили спортсмены Российской Федерации. На второе место вышли москвичи, украинские школьники были третьими. Команда Белоруссии заняла четвертое место — это большая победа наших юных спортсменов. Подробные итоги Спартакиады печатаются на 8-й стр. — «IX ШКОЛЬНАЯ».

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

ДЗЕЦІ ВУЧАЦА МУЗЫЦЫ

У гэтым годзе музычная школа пры Мінскім аўтазаводзе адзначыла сваё пятнаццацігоддзе. За час свайго існавання яна выпусціла сотні юных музыкантаў. Многія з іх працягваюць вучобу ў музычных вучылішчах, кансерваторыях. Валі Шыпаюк вучыцца ў Маскоўскім вучылішчы імя Гнесіных, у Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі займаюцца Дамітрый Кузін, Наташа Варатнікова, Людміла Каўтун, Станіслаў Літоўка. Пры школе створана ввечэрняе аддзяленне. Трэці год займаецца на ім загадчыца дзіцячага сада Марыя Панаік па класу фартэпіяна, шафёр Мікалай Аўрохаў па класу баяна, швачка Яўгенія Кісялёва на вакальным аддзяленні.

В. АНЦПАЎ.

ПАВЫШАЮЦЬ СВАЕ ВЕДЫ

Дзесяткі работніц бабруйскай фабрыкі «Чырвоны харчавік» вучацца ў сярэдніх і вышэйшых спецыяльных навучальных установах. Так, напрыклад, работніца О. Вазукевіч вучыцца ў Маскоўскім інстытуце харчовай прамысловасці, Т. Патапенка — у Мінскім тэхналагічным інстытуце. Акрамя таго, многія наведваюць заняткі ў ввечэрняй школе.

А. МАЗУР.

БАГАТЫ РЭПЕРТУАР

Акцёры Ашмянскага народнага тэатра — людзі розных прафесій і ўзросту. Сярод іх студэнты сельгастэхнікума Т. Кізік і М. Кубіцкая, шафёры Г. Падляцкі, Б. Напалаў і Э. Лукша, пенсіянер В. Станулевіч, рабочы мясакамбіната Н. Ламака і іншыя. Усіх іх аб'ядноўвае любоў да мастацтва.

25 п'ястэраў у рэпертуары тэатра. З вялікім поспехам прайшоў спектакль па

п'есе Віталія Вольскага «Несцерка», які ашмянцы паказалі ў Мінску на дэкадзе самадзейнага мастацтва.

В. ЦАРЭВІЧ.

НАВАСЕЛЛІ

Расце, шырыцца Маладзечна. Паштаміт, універмаг, палац культуры, дзесяткі магазінаў, тысячы тэлевізараў у пакоях гараджан, сотні наваселляў кожны год.

Калі ў 1944 годзе ў горадзе было ўсяго 5 тысяч квадратных метраў камунальнай жыллой плошчы, дык сёння — 215 тысяч. У гэтым годзе жыллёвае будаўніцтва набудзе яшчэ большы размах. Пры дапамозе жыллёвых кааператываў намечана пабудаваць два 80-кватэрныя дамы па праспекце Леніна. Кватэры будуць з усімі выгодамі.

М. ЗАЯРНЫ.

АГЛЯД НАРОДНЫХ ТАЛЕНТАЎ

У Валожынскім доме культуры паспяхова прайшоў агляд народных талентаў. Артысты Брылькоўскага сельскага клуба паказалі глядачам п'есу «Паўлінка» Я. Купалы. Ажыў на сцэне народны беларускі танец «Букатоўская кадрыля». Яго выканалі калгаснікі з вёскі Вішнявец Сузана Пуца, Сцепаніда Глінская, Уладзімір Кулак і Іван Каранік.

Сваё майстэрства паказалі спевакі, танцоры, дэкламатары з вёсак Івянцы, Першаі, Дубінцы, Бабровічы.

З. МІРНЫ.

ХЛЕБАРОБЫ АДПАЧЫВАЮЦЬ

Кожны год дзесяткі хлебарабаў Стаўцоўскага раёна праводзяць свае водпускі ў санаторыях і дамах адпачынку, робяць цікавыя падарожжы па краіне.

З сельгасарцелі «Радуга» нядаўна пабывалі ў санаторыі кіраўнікі трактарнай і будаўнічай брыгад Віктар Чышэўскі, Аляксандр Лапка, калгасніца Марыя Грамыка і іншыя.

Едуць адпачываць у здраўніцы краіны члены калгасаў «Верны шлях», імя Пушкіна, «Радзіма Я. Коласа».

М. АРЦЮХАЎ.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Шпаркі крок сямігодкі

(Пачатак на 1-й стар.)

ботнай платы работнікаў галін народнай гаспадаркі, якія непасрэдна абслугоўваюць насельніцтва. Услед за павышэннем заробтнай платы работнікаў асветы і аховы здароўя, праведзеным у чацвёртым квартале мінулага года, у першым паўгоддзі 1965 года была павышана заробтная плата работнікаў жыллёва-камунальнай гаспадаркі, гандлю, грамадскага харчавання і іншых галін. З 1 студзеня павышан мінімальны размер заробтнай платы рабочых і служачых ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі.

Рост вытворчасці прадуктаў жывёлагадоўлі і павышэнне закупачных цен значна павялічылі грашовыя даходы калгасаў, што дазволіла ў першым паўгоддзі 1965 года ў параўнанні з гэтым жа перыядам 1964 года павысіць выплаты калгаснікам (пагодле папярэдніх даных) прыкладна на 10 працэнтаў. Уведзена дзяржаўнае пенсійнае забеспячэнне калгаснікаў.

Аб'ём рознічнага тавараабароту дзяржаўнага і кааператывага гандлю за першае паўгоддзе 1965 год склаў 1 403 мільёны рублёў і павялічыўся ў параўнанні з першым паўгоддзем 1964 года ў параўнальных цэнах на 11 працэнтаў. З 25 красавіка 1965 года зніжаны дзяржаўныя рознічныя цэны на шарсцяныя, шаўковыя і лянныя тканіны, адзенне, панчошна-шкарпэткавыя вырабы і іншыя тавары народнага ўжытку. Акрамя гэтага, адменена нацэнка на рознічныя цэны на асобныя тавары, якія прадаюцца ў сельскай мясцовасці. У сувязі з ростам вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў знізіліся таксама цэны на калгасных рынках буйных гарадоў. У рэспубліцы ўзрасла

колькасць прадпрыемстваў рознічнага гандлю і грамадскага харчавання.

Далейшае развіццё атрымалі народная адукацыя, навука і культура. У рэспубліцы ахоплены рознымі відамі навучання 2 405 тысяч чалавек.

У вялікіх размерах ажыццяўлялася жыллёвае і культурна-бытавое будаўніцтва. План першага паўгоддзя па аб'ёму капітальных укладанняў у жыллёвае будаўніцтва па рэспубліцы выканаў на 113 працэнтаў. За кошт дзяржаўных сродкаў і сродкаў жыллёвабудаўнічай кааперацыі ў першым паўгоддзі ўведзены ў эксплуатацыю жыллыя дамы агульнай плошчай 519 тысяч квадратных метраў.

Насельніцтва Беларускай ССР на 1 ліпеня 1965 года склала звыш 8 570 тысяч чалавек.

Вынікі першага паўгоддзя 1965 года — перадапошняга паўгоддзя сямігодкі — сведчаць аб далейшым развіцці народнай гаспадаркі Беларускай ССР і павышэнні дабрабыту савецкіх людзей.

МІНСКІЯ БУДАЎНІКІ.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

НЕ ПРОЩАЙТЕ, А ДО СВИДАНИЯ

Машина, чуть-чуть кренясь на виражах, стремительно неслась по шоссе. Костя Богданов и Эдик Ван дер Аувера ехали в Крыжовку.

Костя весь подался вперед, пристально смотрит в окно, боясь пропустить хоть какую-нибудь деталь знакомого, но уже немощно забытого пейзажа.

Сейчас за поворотом начнется лес, а когда поднимешься на горку, сквозь сосны будут видны белые домики пионерского лагеря. Четыре года прошло с тех пор, как отдыхали здесь ребята, четыре года назад ездили они по этой дороге.

Костя и Эдик теперь уже совсем взрослые. Они возмужали, отлично говорят по-русски.

— А ведь знаете, я по-настоящему понял, как мне нужен русский язык, и всерьез взялся за него именно после поездки в лагерь, — немножко смущаясь, говорит Эдик. — Мне кажется, я еще не совсем чисто выговариваю русские слова, — объясняет он свое смущение.

Мальчики помнят не только дорогу в лагерь.

— А вот и линейка. Это наше место, здесь мы всегда стояли, — радуется Костя и становится по стойке смирно на узенькой дорожке, где утром и вечером ребята выстраиваются на линейку.

В пионерской комнате Костя и Эдик нашли значки и сувениры, которые они подарили лагерю, а дома они хранят сувениры и галстуки, привезенные из Крыжовки.

А разве забывается старая дружба! Вместе с Костей из Минска в лагерь приехала черноглазая девушка.

— Как Таня выросла! — удивляется Костя. Четыре года назад он прощался с ней. Таня Голубовская и Костя подружились в Крыжовке, все это время переписывались, рассказывали друг другу о своих школьных делах, о друзьях и вот встретились.

Встреча была радостной, друзьям было о чем поговорить, вот только расставаться снова немножко грустно. Но ребята верят, что расстанутся не навсегда. Таня в этом году окончила десятый класс, поступает в институт народного хозяйства. Косте учиться еще два года, а потом он мечтает приехать в Советский Союз, в медицинский институт. Костя и Таня еще обязательно встретятся.

Почему же вспомнились эти ребята в тот день, когда мы провожали домой наших гостей из Австрии, Голландии, Италии, Франции и ФРГ? Наверное, потому, что приятно встречать старых друзей, видеть, как радостно они улыбаются, услышав слово «Крыжовка», охотно вспоминают дни, проведенные в пионерском лагере.

А будут ли нынешние ребята так же долго помнить свой отдых на нашей земле, останутся ли и у них добрые воспоминания о лагере?

Нам кажется, останутся. Они так же, как Костя и Эдик, будут вспоминать линейку, где впервые советские ребята подарили им красные пи-

На прогулке по Минскому морю.

онерские галстуки. Вспомнят они и площадку-пятачок, на которой по утрам делали зарядку, а вечерами танцевали под баян. Долго будут помнить ребята прогулки по Минскому морю на катере и водный праздник. А сколько хлопот было перед карнавалом! Девочки тайно перешептывались, что-то шили, примеряли, бегали из одной палаты в другую. В ход шла блестящая фольга и разноцветная бумага, бусы из ракушек, ленты и даже простыни. Мальчики тоже занимались сложными приготовлениями.

Маскарад удался. Первый отряд получил самый большой пирог. Нэлли Сальтарин получила первую премию за цыганский костюм. Были на карнавале и Гамлет, принц Датский, и гордый римлянин, и «звездная ночь», а больше всего было бурного веселья и радости, танцев, песен.

Самое ценное и дорогое, что было у ребят в лагере, — это дружба. Никогда не забудет своего французского друга Бруно Мартизана австриец Тони Боссерт, австрийская девочка Таня Новак Клару Бурницкую из ФРГ. За все двадцать пять дней никто не видел жизнерадостного, никогда не унывающего Тони таким грустным и расстроенным, как в день отъезда. С Бруно они ходили обнявшись, о чем-то договаривались.

— Тони, ты почему такой грустный? Жалко расставаться с другом? — спрашиваем у мальчика.

— Да, и с другом грустно прощаться, и с Крыжовкой, и со всеми ребятами.

Долго будут помнить Саша Губер, Карл Муха, Рейнгард Безель советских ребят Сашу Скуратовича, Валерика Солнцева, Витю Хожевца и Сашу Яковлева. Ребята никогда не расставались. И если гости ехали на экскурсию и за ними приходил тридцатиместный автобус, то все равно ехал весь отряд.

— Вам же тесно будет. Не поместитесь все, — говорили воспитатели.

— Ничего, поместимся. Вместе нам веселее, — отвечали ребята.

Мальчики спали в одной палате, сидели рядом в столовой. Саша Яковлев учил новых друзей ставить палатки, а самый большой гриб и самые спелые ягоды он приносил

ками за рубежом Владимир Алексеевич Галушка, стали традицией. Здесь всегда ребят встречают с духовым оркестром, цветами, богатым угощением. Много впечатлений осталось у ребят и на этот раз. Они будут вспоминать широкие колхозные поля, и гостеприимных ребят, и клубнику с парным молоком.

Те, которые приехали из Италии или с юга Франции, совсем не представляли себе, что такое лес, да еще такой, который тянется на сотни километров. На остановках дети дружно высыпали из автобуса, бежали собирать ягоды, искали грибы. А на зеленом мху еще блестели капельки утренней росы, и вершины сосен тихо покачивались от легкого ветерка.

Тони Боссерт снимает пробу.

До свидания, Крыжовка.

Фото М. Бурого.

Нэлли. Может быть, и у Нэлли с Сашей будет такая же верная дружба, как у Тани с Костей. Может быть, и они встретятся еще не один раз.

Для ребят было организовано много экскурсий. Им показали Минск, дважды они были в Обществе дружбы, выступали по телевидению, встречались с летчиками-спортсменами, «дегустировали» конфеты на кондитерской фабрике «Коммунарка», их принимали на своем «Огоньке» дети городского пионерского лагеря. Были приглашены ребята и в колхоз «17 сентября» Несвижского района.

Поездки в колхоз, где председатель — член Белорусского товарищества по культурным связям с соотечественни-

Однажды, гуляя по лесу, Нина Савельевна с грустью смотрела на тоненькую березку. «Сколько песен про нее сложено, — сказала она. — Береза — символ мирной жизни, символ родного края. Я часто вспоминаю здесь одну историю про русскую березку.

Недавно в Италии я познакомилась с одной женщиной. Она русская, зовут ее Валентина Марабини, живет она около Болоньи. Когда я первый раз пришла к ней в гости, она повела меня в сад. Там среди пышных южных растений я увидела маленькую белоствольную березку. Хозяйка рассказала, как несколько лет назад, побывав на Родине, она привезла из Подмоскovie ма-

ленький саженец, посадила его в чужую землю, заботливо ухаживала за ним и растила. Теперь она показывает березку знакомым, как свое сокровище, как самое дорогое, что есть у нее. Когда Валентине очень грустно и особенно сильно становится тоска по Родине, она приходит к березке, повергает ей свою печаль и говорит, что после этого ей становится легче.

День отъезда из лагеря был очень грустным. Ребята ходили, как потерянные. Уже были куплены сувениры, уложены чемоданы, взяты адреса, а в то, что нужно уезжать, не верилось. Почему так быстро пролетело время? Ведь, кажется, совсем недавно были первые встречи, первые знакомства.

В пять часов вечера состоялась последняя прощальная линейка. Из Минска с подарками и сувенирами приехали члены Белорусского товарищества, работники радио, редакции газеты «Голас Радзімы». Ребятам подарили альбомы с фотографиями. «Пусть помнят о лагере, пусть помнят о дружбе, которая родилась здесь. Пусть эти ребята навсегда останутся друзьями нашей страны», — говорит редактор «Голасу Радзімы» Л. Прокша.

«Пусть крепнет дружба французского и белорусского народов, — отвечает Марсель Лефевр. — Мы благодарим за гостеприимство. Мы уезжаем, но я не говорю «прощайте». До свидания, друзья».

Очень теплым было выступление руководительницы итальянской группы Нины Савельевны. Она сказала:

— В этот трудный, печальный день прощания с вами, когда наше сердце наполнено грустью разлуки, когда слезы заменили улыбку, мы роццем только на время, которое пролетело так быстро. Нам здесь было очень хорошо, очень мило. И если вы спросите нас, что больше всего нам здесь понравилось, мы ответим: дух коллективизма, коллективной радости, коллективного труда. Всем вместе жить, веселиться и даже печалиться гораздо лучше, чем врозь. 25 дней, проведенных в лагере, были для нас днями праздника.

Медленно опустился флаг, поднятый над лагерем в начале второй смены. Спета в лагере последняя песня. Джованни Матроматтео обошел все уголки, попрощался с каждым деревцем. В автобусе, который вез на вокзал, было необычно тихо. На перроне дети стояли грустные и притихшие. Подошел скорый поезд «Москва — Варшава». Последние поцелуи, рукопожатия. До свидания, ребята! До будущей встречи, задумчивые, немножко суровые голландцы, спокойные трудолюбивые австрийцы, веселые и жизнерадостные итальянцы.

Д. ЧЕРКАСОВА.

Медаль ГДР — савецкім патрыётам

У адрас жыхароў Лунінца Юрыя Уладзіміравіча і Ларысы Фёдарэўны Шахатуні прыбываюць пісьмы і тэлеграмы. Сябры, знаёмыя і сваякі віншуюць іх з высокай узнагародай ГДР — медалямі «Змагар супраць фашызму», якія нядаўна ўручыў ім у пасольстве ГДР у Маскве сакратар Дзяржаўнага савета ГДР Ота Готчэ.

Ларыса Фёдарэўна і Юрыя Уладзіміравіч у час Вялікай Айчыннай вайны былі актыўнымі змагарамі мінскага падполля. Яны аказвалі актыўнае садзейнічанне двум савецкім разведчыкам, якія ўваходзілі ў састаў дэсантнага атрада асобага прызначэння пад кіраўніцтвам Градава. Адзін з разведчыкаў па мянушцы «Віктар» быў нямецкім камуністам (сапраўднае яго прозвішча Кляйнюнг). Цяпер ён — генерал арміі ГДР.

Савецкія патрыёты — Ларыса Фёдарэўна і Юрыя Уладзіміравіч Шахатуні сумленна выконвалі даручэнні савецкіх разведчыкаў, рабілі ўсё для таго, каб хутчэй вызваліць нашу Радзіму ад гітлераўцаў. Цяпер Юрыя Уладзіміравіч працуе неўрапатолагам у Лунінецкай раённай бальніцы. Як чалавек і ўрач ён мае вялікі аўтарытэт сярод землякоў.

Э. МАЦКЕВІЧ.

Удалечыні ад роднага кута

Лёс чалавека бывае цяжкім і складаным. Але дзе ён ні быў, куды ён ні кідаў яго ліхалецце, чалавек заўсёды застаецца патрыётам сваёй Радзімы. Аб людзях, што калісьці трапілі на Захад у пошуках заробку, аб перажытым і пойдзе гаворка ніжэй.

РАСКАЗВАЕ АЛЯКСАНДР ПАЌІЗНІК

Зямлі ў майго бацькі было мала. Вось і прыйшлося з красаў усходніх падацца ў 1929 годзе ў Францыю. Многія тады з Заходняй Беларусі ехалі на заробкі ў свет шукаць кавалак хлеба, ласкавейшую долю.

Ля горада Валансьена, што недалёка ад бельгійскай граніцы, па кантракце з кампаніяй «Анза» я працаваў шахцёрам. Многа нас было эмігрантаў: палякаў, беларусаў, украінцаў. Пасля работы мы часта збіраліся разам. Потым стварылі культурна-асветніцкае аб'яднанне, якое было названа імем Тараса Шаўчэнкі. У 1936 годзе ў нас адбылося пасаджэнне аб'яднання, на якім выйшла старшыня. Ім стаў Міхаіл Такарскі, сакратаром Васіль Плішчук. Я адказваў за фінансавыя справы. Усяго ў нашым аб'яднанні было 72 чалавекі.

У выхадныя дні наш драматычны гурток і харавы калектыв выступалі ў рабочых пацёлках і навакольных гарадах. Грашовы даход ад гэтых мерапрыемстваў аддавалі на дапамогу рэспубліканскай Іспаніі. Камуністычная партыя Францыі, у якую я ўступіў у студзені 1932 года, заклікала нас выканаць свой інтэрнацыянальны абавязак перад іспанскімі рабочымі. У дапамогу змагаючайся Іспаніі мы здабывалі прадукты харчавання, вопратку для дзяцей. Многія з эмігрантаў пажадалі ехаць туды добраахвотнікамі. Паехаў у Іспанію і мой зямляк

Уладзімір Мароз. Ён так і не вярнуўся дадому. Загінуў у баі пад Мадрыдам.

У 1940 годзе Германія напала на Францыю. Нашы шахты перасталі працаваць, і мы сабраліся ў эвакуацыю. Але хутка ўсе дарогі былі перарэзаны гітлераўцамі, і мы прынялі рашэнне: вярнуцца назад.

Пры акупацыі працягвалі працаваць на шахтах. Але гэта афіцыйна. На самай справе людзі мала выдавалі вугалю на-гара, зрывалі яго адпраўку. Партыя дала рэкамендацыю камуністам не пакідаць сваіх месцаў, а заставацца на шахтах для падпольнай і дыверсійнай работы. Як вядома, Французская Камуністычная партыя была аб'яўлена распушчанай яшчэ ў верасні 1939 года, але на самай справе яна працягвала жыць і мабілізоўвала камуністаў і рабочых на барацьбу з фашызмам.

У маі 1941 года ў Францыі было створана масавае патрыятычнае аб'яднанне — Нацыянальны фронт. Значнай з'явай таго часу было ўзнікненне руху пад назвай «Свабодная Францыя», які ў чэрвені 1942 года атрымаў больш канкрэтную назву «Змагаючаяся Францыя» пасля таго, як гэты рух узначаліў дэ Голь.

Не заставаліся ў баку ад падзей і мы, іншаземныя рабочыя, калі Германія вераломна напала на СССР. З вялікім болей успрынялі мы гэтую вестку. Наш радзіму, якая нарэшце была ўз'яднана восенню 1939 года ў адзіную сям'ю савецкіх народаў, топчучы фашысты. Таму з яшчэ большым запалам хацелася змагацца тут, на французскай зямлі. Бо фронт барацьбы стаў адзіным.

У маі 1942 года я ўступіў добраахвотнікам у «Польскія ўзброеныя сілы ў Францыі», якія ўваходзілі ў адзіны фронт Супраціўлення. Больш актыўнымі яго ўдзельнікамі былі французскія («вольныя стралкі») і партызаны. Я атрымаў кніжку добраахвотніка Engage Volontaire, дзе значыўся як капрал пад нумарам 1630 і быў байцом 6-ай роты 2-га батальёна 1-га палка. Мы друкавалі і распаўсюджвалі падпольныя газеты і часопісы, вялі антыфашысцкую прапаганду, арганізоўвалі новыя ўзброеныя атрады — «патаемную армію». Кожная вестка з Усходу аб перамогах савецкіх людзей над гітлераўскімі захопнікамі ўсяляла ў нас новыя сілы.

СЛОВА ЯГО СЯБРА, ВАСІЛЯ ПЛІШЧУКА

Невялікая бялюткая хатка Васіля Пятровіча Плішчука стаіць недалёка ад Прута, на вачах у Карпат. У 1947 годзе ён і яго жонка вярнуліся на Радзіму. Але са сваім бліжэйшым сябрам па эміграцыі так і не давялося сустрэцца. Таму, калі зайшла гаворка пра Аляксандра, Васіля Пятровіч з радасцю падзяліўся сваімі ўспамінамі:

— Урад Вішы на чале з Петэнам нічога не зрабіў для абароны Французскай Рэспублікі. У вельмі складаных умовах прыйшлося жыць нам у гады акупацыі. Але кожны падпольшчык разумее, што нясе з сабой фашызм. Пра Аляксандра скажу, што ён прымаў вельмі актыўны ўдзел у падпольнай барацьбе. Наша арганізацыя была падзелена на сектары, а сектары складаліся з троек. Панізік арганізоўваў тройкі, праводзіў сярод іх партыйную работу, быў адказным за адзін з сектараў і збіраў грошы сярод рабочых на падтрыманне партыйнай дзейнасці.

У мяне быў патайны радыёпрыёмнік. І Аляксандр кожны вечар уключай Маскву, запісваў апошнія паведамленні з франтоў. А потым мы распаўсюджвалі гэтыя навіны сярод насельніцтва. Яму даручылі і лістоўкі, якія разыходзіліся па тройках сектара.

У нас былі свае падпольныя выданні: газеты на польскай і украінскай мовах. Яны перажылі вайну і пасля выгнання акупантаў з Францыі пачалі выходзіць легальна. Вялікая заслуга ў тым, што яны выжылі, належыць майму сябру Аляксандру.

У сваёй антыфашысцкай дзейнасці мы падпарадкоўваліся нашаму кіраўніку, які меў партыйную клічку Тарас. Запомніліся прозвішчы радавых байцоў Супраціўлення: Аляксандра Качана, Аляксандра Кандрацюка, Сцяпана Затыльнага, Васіля Палкевіча. Пасля вайны яны вярнуліся ў Савецкі Саюз.

Аляксандр Панізік сёння.

ПЕРАМОГУ КАВАЛІ РАЗАМ

Строгая па афармленню партыйная кніжка члена ФКП за 1944 год. Уладальнік такога білета пры арышце адразу расстрэльваўся акупантамі. Нездарма на тытуле білета быў надпіс, што гэта членская кніжка «партыі расстраляных», члены якой змагаліся, як героі, і тысячамі пралівалі сваю кроў для таго, каб жыла Францыя. А на чацвёртай старонцы вокладкі ў траурнай рамцы словы:

П'ер Сэмар — расстраляны гітлераўцамі;
Габрыэль Пэры — расстраляны гітлераўцамі;
Фелікс Кадра — расстраляны гітлераўцамі;
Жорж Вадлі — павешаны гітлераўцамі;
Жан Катэла — гільяцінаваны здраднікамі Вішы.

А ніжэй — «Члены ЦК партыі далі камуністычны прыклад геройства і самааданасці. З тысячамі і тысячамі таварышаў яны ваявалі і памерлі для таго, каб падрыхтаваць п'явучае з'яўляецца прыкладам кожнаму камуністу».

Гэта былі словы, якія натхнялі на барацьбу кожнага байца Супраціўлення. Членскую картку ФКП за нумарам 295 062 меў у 1944 годзе Аляксандр Дзмітравіч Панізік. А вось дакумент, выдадзены 27 лістапада 1944 года начальнікам штаба асобнага батальёна савецкіх партызан у горадзе Энен-Льетар, дзе зараз знаходзіцца магіла савецкага героя Васіля Порыка. Камандзір батальёна гэтым дакументам сведчыць, што А. Д. Панізік дапамагаў змагаючымся савецкім макі, у сваёй кватэры хаваў чатырох былых ваеннапалонных, забяспечваў іх ежай і адзеннем.

А колькі падзей далёкага мінулага хаваецца за словамі атэстацыі «Нацыянальнага саюза былых байцоў ФТПФ («вольныя стралкоў») і французскіх партызан». Атэстацыя ў перакладзе гучыць так:

«Я, ніжэйпадпісаўшыся, лейтэнант Пулен Гастон, камандзір 8-га батальёна ФТПФ, сакратар нацыянальнай асацыяцыі сем'яў расстраляных, сведчу, што Панізік Аляксандр у час знаходжання ў радах руху Супраціўлення падтрымліваў сувязь з камандаваннем вызваленчага руху і ФТПФ.

Ён забяспечваў прыбыццё вайсковых транспартаў і заклікаў да барацьбы ў лістоўках руху Супраціўлення іншаземных рабочых, нягледзячы на пастаяннае праследванне супраць, прымаў актыўны ўдзел у дзеяннях уладаў гестапа і паліцыі Францыі».

А вось «Газета польска», выдадзеная ў Парыжы, № 93 (504) за 1947 год. Большая частка першай старонкі прысвечана святу польска-французскай дружбы ў г. Валансьене. На адбыўшыхся ўрачыстасцях генерал А. Завадскі ўзнагародзіў сімвалічным значком Грунвальда больш сарака французцаў і дзвюхсот палякаў, якія вызначыліся ў партызанскай барацьбе.

Аляксандр Панізік таксама атрымаў грунвальдскі значок. Гэтая ўзнагарода і зараз знаходзіцца ў былога байца Супраціўлення як сімвал перамогі над фашызмам.

Праз усю Заходнюю Еўропу прайшоў эмігранцкі поезд, перш чым Аляксандр Панізік сустрэўся з Радзімай.

З таго часу адшумела многа вяснаў. Цяпер былы ветэран французскага Супраціўлення на заслужаным адпачынку. Савецкая дзяржава прызначыла яму пенсію. Кожны дзень на яго імя ў вёску Бабышкі Леанпольскага сельсавета Міёрскага раёна прыходзяць газеты, часта лісты ад родных і знаёмых. А калі ў хаце збіраюцца людзі, Панізіку ў шчырай гутарцы ёсць аб чым раскажаць, бо памяць надзейна захоўвае падзеі тых векапомных гадоў і вобразы сваіх сяброў з Беларусі, Украіны, Польшчы, байцоў гераічнага французскага руху Супраціўлення.

С. ПАЌІЗНІК.

МІЖНАРОДНАЯ ВЫСТАЎКА СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫХ МАШЫН

Прэс-канферэнцыя
савецкіх і замежных
журналістаў

Міжнародная выстаўка «Сучасныя сельскагаспадарчыя машыны і абсталяванне» будзе праведзена ў Маскве з 16 па 29 мая 1966 года. Яе шматлікія экспанаты размесцяцца на тэрыторыі ВДНГ. Аб гэтым паведаміў на прэс-канферэнцыі для савецкіх і замежных журналістаў старшыня прэзідыума Усесаюзнай гандлёвай палаты М. Несцераў. Ён адзначыў, што выстаўка дазволіць расшырыць узаемную інфармацыю аб дасягненнях у стварэнні, эксплуатацыі сучасных сельскагаспадарчых машын і абсталявання. Яна будзе садзейнічаць устанавленню ўзаемавыгадных гандлёвых адносін паміж савецкімі і замежнымі дзельцамі коламі.

Прыняць удзел у гэтым паказе тэхнікі запрашаюцца ўсе замежныя фірмы, арганізацыі, звязаныя з вытворчасцю і выкарыстаннем сельскагаспадарчых машын, а таксама абсталявання. Наведвальнікі ўбачаць комплекс сучасных машын, абсталявання і прыбораў па механізацыі сельскагаспадарчых работ і працэсаў вырошчвання, уборкі, сушкі, складзіравання збожжавых і бабовых культур, цукровых буракоў, бульбы, агароднінны. Шырока будучы прадстаўлены трактары і самаходныя шасі з комплексам навясных машын і прылад да іх. Вельмі шырока ўдзельнікі выстаўкі пакажуць тэхніку па механізацыі будаўніцтва, эксплуатацыі ірыгацыйных сістэм, гідратэхнічных збудаванняў, асушэнне і асваенне забалочаных зямель, механізмы палівання, розныя прыборы, электраабсталяванне цяпліц.

ЗА СУТКІ— ПАЌМІЛЬЁНА ПАСАЖЫРАЎ

Паўмільёна пасажыраў перавозіць штосутачна аўтобусны парк Мінскага абласнога трэста. Машыны курсіруюць па 358 маршрутах. Сёлета ўведзены ў дзеянне 33 новыя лініі, з іх 15 міжгародніх. Аўтамабілісты робяць цяпер у дзень на 200 рэйсаў больш, чым зімой. У першым паўгоддзі парк папоўніўся 100 новымі машынамі, а да канца года іх прыбудзе яшчэ 150.

Палепшылася дастаўка пасажыраў у месцы масавага адпачынку працоўных. У выхадныя дні адпачываючых на Заслаўскім вадасховішчы дадаткова абслугоўваюць 150 аўтобусаў. Выдзяляюцца спецыяльныя машыны для экскурсантаў і турыстаў, а таксама для выезду ў месцы збору грыбоў і ягад. Камфартабельны аўтобус-экспрэс упершыню пачаў хадзіць на ўзбярэжжа возера Нарач.

У гэтым годзе паслугамі пасажырскіх аўтобусаў карыстаўся ўжо на 11 мільёнаў чалавек больш, чым летась.

(БЕЛТА).

«Голас Радзімы»

№ 32 (887)

Другая старонка партыйнага білета, які падпісан Марысам Тарэзам.

Грунвальдскі значок, падараны А. Завадскім Аляксандру Панізіку ў 1947 годзе.

Лішуць
землякі

ЖЫВЫ ВОБРАЗ НАРОДНАГА ПАЭТА

Беларусь

Я не найду такіх фарбаў
пяшчотных,
Каб прыгажосць тваю
апісаць,
Я не змагу і ў строфах
шырокіх
Усё пачуццё перадаць.

Мілая, родная сэрцу
старонка!
Як даражу я табой!
Як я люблю і вясны поступ
гонкі,

Песні мяцеліц зімой,
Восеньскіх фарбаў
квяцістых набору,
Золата з дрэў лістапад,
Лета багатага роскаш
убораў,
Жнівеньскі яблычны сад.

Вокам твае не акінеш
прасторы,
Ты прыгажэй і святлей з
году ў год
Слаўся ж, Радзіма, будуйся
вясёла!
Слаўся, і твой працавіты
народ!
Зоя ЕРШ,
вучаніца 9-га класа,
г. Слонім.

Чытаючы кнігу «Колас раскавае пра сябе» Максіма Лужаніна, нязмерна радуешся, што вось знайшоўся добры чалавек з літаратурным талентам, які, падобна Эскерману, што абясмерціў сябе запісам размоў Гётэ ў апошнія гады яго жыцця, запісаў і апрацаваў для кнігі непаўторныя сустрэчы і размовы з апошнім волатам новай беларускай літаратуры, запачаткаванай яшчэ ў далёкія нашаніўскія часы. Ужо адыйшлі ў іншы свет усе нашаніўцы, дайго няма паэта красы Максіма Багдановіча, у вайну памёрлі Янка Купала і Змітрок Бядуля, пасля вайны не стала сярод жывых Янука Журбы і нашага найбольш плённага паэта і прэзвішча, грамадскага дзеяча і залатога чалавека — Якуба Коласа.

Максіму Лужаніну пацасціла ў апошнія гады жыцця народнага паэта быць ягоным сябрам, літаратурным дарадцам і рэдактарам збору твораў у сямі тамах. Гэтыя службовыя абавязкі ў дадатак да сяброўскіх дачыненняў рабілі іхнія сустрэчы больш часцейшымі і даўжэйшымі. Патрэба абмеркавання рэдактарскіх спраў сагрэвалася пачуццём радасці і патрэбы таварыскага аднавання. Гэта былі сапраўды творчыя сустрэчы, што ўзбагалі абодвух узаемна-карысным вопытам жыццёвым і літаратурным. Перад вачыма Лужаніна паўставаў жывы вобраз складанага і доўгага жыццёвага шляху старэйшага пісьменніка Беларусі, а апошняму прыносіла пэўную карысць, як і ўсёй беларускай літаратуры і культуры, моўнай культура і тонкі літаратурны густ першага. Такі майстар беларускай прозы і паэзіі, як Максім Лужанін, зрабіў шмат добрых парадаў пры выданні Коласавых твораў, трылогіі «На ростанях» асобна. Затое цяпер тыя сустрэчы абярнуліся аўтару кнігі «Колас раскавае пра сябе» глыбокай крыніцай, з якой ён здолеў чэрпаць цікавы і хваляючы матэрыял пра жыццё, ідэй, літаратурныя пошукі, словам — цэлы своеасаблівы свет старэйшага майстра беларускага прыгожага слова.

І сапраўды, якім каштоўным матэрыялам з'яўляюцца для чытача, а гэтак сама для літаратурных даследнікаў, старонкі, дзе апісваецца Коласава задума «Сымона-музыкі», думкі пра свабоду мастака і мастацтва. Якім хваляючым зместам напоўнены раздзелы кнігі пра вядомую сустрэчу Якуба Коласа

з Янкам Купалам у Смольні або думкі Коласа пра Купалу наогул. Багата чытач знойдзе для пазнання мінулага жыцця на Беларусі ў расказах Коласа пра сваё дзяцінства, маладосць, гады навучання ў Нясвіжскай семінары. Жывымі, поўнымі фарбаў тагачаснага жыцця выглядаюць старонкі настаўніцкага жыцця ў гады перад першай сусветнай вайной, затым у гады грамадзянскай вайны, калі Коласу, тады беспартыйнаму, давялося быць сакратаром партыйнай сельскай ячэйкі на Куршчыне. Шмат карэктуры ўносяць Коласава думкі ў доследы ягонага жыцця і творчасці. У размовах аб сваім жыцці Якуб Колас высветліў шмат невыразных бакоў ягонага ідэйнага шляху.

Вельмі цікава, што стары майстар беларускага мастацкага слова ахвотна слухаў парады маладзейшага і згоджаўся папраўляць мову паводле яе сучаснага стану, прызнаючыся, што нясе з сабою рэштку «мікалаеўшчынскага духу» ў мове, г. зн. правінцыялізмаў. Для ўсёй беларускай літаратуры будучы карыснымі Коласава думкі пра неабходнасць пазаўляцца «алеаграфіі» — лагіроўкі. Цікавыя думкі народнага паэта пра кар'ерыстаў, пра самакрытыку, якой, дарэчы, ахвотна паддаваў і сябе. Знайшла ў кнізе адлюстраванне і Коласава агромністая грамадская дзейнасць. Наогул паэт выглядае з кнігі вялікім энтузіястам працы. Адзін талент, нават і значны, не зробіць таго, што можа даць безупынная праца. Свае творы паэт шліфаваў да канца свайго жыцця і перарабляў іх для кожнага новага выдання. Аб гэтым у кнізе Максіма Лужаніна ёсць шмат красамоўных старонак, асабліва што датычыць працы пісьменніка над трылогіяй «На ростанях». Кожная старонка кнігі Лужаніна служыць спраце захавання для нашадкаў запаветаў чалавека вялікай працы, таленту, душы, грамадскага абавязку і чалавечай спагаднасці. Асобнай пахвалы заслугоўвае майстэрская мова аўтара кнігі, напісанай з вялікім тактам, па-мастацку апрацаванай, самабытнай і культурнай мовай. Дай божа, каб яна стала ўзорам для іншых, хто піша па-беларуску.

ЗША.

М. САДКО.

Швейцарскі рабочы хор «Цюрых» выступаў нядаўна ў Мінску. Калектыў выканаў народныя песні і мелодыі, творы швейцарскіх кампазітараў Э. Герцага, П. Вермана, Ж. Бавета, Э. Гролімунда і іншых, а таксама песні і творы савецкіх кампазітараў: «Рабінушка», «Падмаскоўныя вечары» і іншыя.

У мінскіх кінатэатрах «Перамога», «Мір», клубе імя Дзяржынскага паказваліся фільмы чацвёртага Міжнароднага кінафестывалю, які праходзіў у Маскве. На гэтым свяце ў Мінск прыбылі ўдзельнікі Міжнароднага кінафестывалю з В'етнама, ГДР, Польшчы, Італіі.

Фота Ул. Крука.

П а э т ы ч н а е п а д а р о ж ж а

Прыгожымі, цёплымі чэрвеньскімі днямі я з групай сваіх таварышаў аб'ехаў амаль усю Віцебшчыну, гэтыя цудоўныя азёрныя края, аспрэжаны шырокімі і магутнымі рэкамі. Слаўная Віцебшчына сваімі землямі, на якіх руплівыя рукі вырошчваюць выдатны лён, добрыя ўраджаі бульбы, цукровых буракоў, пшаніцы. Далёка за межамі нашай Радзімы вядомы віцебскія дываны, розныя станкі і машыны, тканіны Аршанскага льнокамбіната.

А хто не марыў пабываць у старажытным Полацку, каб убачыць Сафійскі сабор і манастыр, дзе колькі стагоддзяў таму назад працаваў вядомы вучоны і асветнік Сімеон Полацкі. Адсюль, з Полацка, выйшлі ў той даўні час пяць тысяч воінаў-палачан і ўлісіся ў войска Дзмітрыя Данскога, каб

дапамагчы яму разбіць мангольскіх ханаў на Куліковым полі.

Не толькі мінулым ганарыцца Полацк. Цудоўнай кветкай уплятаецца ў вянок яго славы гігант вялікай хіміі—нафтапрацоўчы завод, вакол якога вырас горад нафтавікоў Наваполацк. Праз якіх 20 год ён павінен зліцца са старажытным Полацкам. Цяпер адлегласць паміж імі каля 18 кіламетраў.

Мы прыехалі на Віцебшчыну ў самую прыгожую пару, калі цвілі сады і каласілася жыта. На сустрэчы з вітаўшчынямі выехалі з Мінска дзевяць пісьменнікаў: Янка Скрыган, Еўдакія Лось, Аляксей Зарыцкі, Пятро Прыходзька, Аляксей Шашкоў, Аляксей Ставер, Павел Ткачоў, Георгій Шыловіч і я. Мы раздзяліліся на тры групы

з такім разлікам, каб у кожнай былі і прэзвішчы і паэты. За дзевяць дзён мы пабывалі ў многіх гарадах, у калгасах, навучальных установах, на фабрыках і заводах і зрабілі больш ста выступленняў. Былі выпадкі, калі даводзілася ў дзень выступаць па 4—5 разоў. Кнігагандаль прымацаваў да нас машыны з нашымі кнігамі. Мы давалі людзям аўтографы, а нам дарылі кветкі.

У час выступлення ў саўгасе да мяне падыйшоў пажылы чалавек і папрасіў аўтограф.

— Шчыра кажучы, — сказаў ён, — вашы кнігі я не чытаў, але па радыё чуў і ў «Вожыку» бачыў вашы смешныя рэчы. А вось Івана Мележа «Людзі на балоце» мы з жонкай прачыталі тры разы. Вось гэта кніжка! Перамяні прозвішчы і назву вёскі, і ўсё, як у нас бы-

ло ў тых гадах. А жонка мая, як і ў кнізе, Ганнай завецца і слухаць не хоча, што гэта не пра нас з ёй. «Відаць, — кажа, — пісьменніку нехта з нашага сяла ўсё раскаваў пра нас, нашых людзей: і як любіліся, і як біліся, і як зямлю дзялілі, і як з бандамі ваявалі».

Маладая дзяўчына, студэнтка медінстытута, расказала, з якім захапленнем яна і яе сябры чыталі яшчэ ў «Польмі» раман Шамаякіна «Сэрца на далоні». І калі выйшла кніжка, кожны пастараўся набыць гэты цудоўны раман.

Я і мае калегі на Віцебшчыне не ўпершыню, і таму на нашым шляху шмат сустрэч з сябрамі, знаёмымі.

Гэтыя шчырыя і цёплыя сустрэчы з чытачамі надоўга застануцца ў нашай памяці. І ўсюды людзі прасілі прывездзяць часцей, запрашалі пажыць у іх месяц, другі, каб напісаць аб іх жыцці, працы, аб людзях фабрык, аб працаўніках зямлі.

Кожны з нас вярнуўся дамоў з роздумамі аб тым, што убачыў. І, пэўна, нешта напішацца. К прыкладу, я збіраюся напісаць, няхай гэта пакуль

будзе нарыс, аб маім старым сябру механіку завода «Камінтэрн» Марудаву. Гэта вельмі цікавы чалавек. У час вайны ён быў кіраўніком невялікай падпольнай групы ў Віцебску, прайшоў пекла фашысцкіх канцлагераў. На яго рунц нумар вязня Асвенціма. Цяпер ён аддае ўсе свае сілы нашай агульнай справе і карыстаецца вялікай павагай усяго калектыву завода. Ну, як не напісаць пра такога чалавека?

Пры ад'ездзе нас запрасілі да сябе ў госці дзедці піянерскага лагера «Дружныя рэбяты». Многія дзедці тут адпачываюць бясплатна, а большасць па вельмі льготных умовіцах, 70 працэнтаў кошту якіх аплочвае прафсаюз. Рэбяты добра кормяць. За імі наглядаюць вопытныя педагогі. Кнігі, гульні, паходы, сонца, чыстае лясное паветра—усё гэта стварае выдатныя ўмовы для здаровага адпачынку.

Віцебшчына, край гераічнага мінулага і цудоўнага сённяшняга. Паэтычнае падарожжа па ёй узбагаціла нас матэрыяламі для новых твораў.

Міхась СКРЫПКА.

ГРАЖДАНЕ СССР ИМЕЮТ ПРАВО НА ОТДЫХ, ПРАВО НА ОТДЫХ ОБЕСПЕЧИВАЕТСЯ УСТАНОВЛЕНИЕМ ЕЖЕГОДНЫХ ОТПУСКОВ РАБОЧИМ И СЛУЖАЩИМ С СОХРАНЕНИЕМ ЗАРАБОТНОЙ ПЛАТЫ; ПРЕДОСТАВЛЕНИЕМ ДЛЯ ОБСЛУЖИВАНИЯ ТРУДЯЩИХСЯ ШИРОКОЙ СЕТИ САНАТОРИЕВ, ДОМОВ ОТДЫХА, КЛУБОВ.

[ИЗ КОНСТИТУЦИИ СССР.]

КАК ОТДЫХАЮТ СОВЕТСКИЕ ЛЮДИ

Кисловодск расположен на северном склоне Кавказского хребта в небольшой долине, которая окружена горами со всех сторон и которую в самом начале разрезают две шумливых и быстрых реки Ольховка и Березовая. Сливаясь, они образуют Подкумок. Да, Подкумок, ту самую реку, которую некогда переходили верхами вброд княжна Мери и Печорин.

Кисловодская долина защищена от восточных и северных ветров и идущих зачастую отсюда туманов Джинальским хребтом, а от западных — Бермамытским плато, что и создало удивительно благоприятные климатические условия. Среди известных южных курортов Кисловодск занимает одно из первых мест по количеству солнечных дней в году.

Одна моя зарубежная приятельница, узнав, что я еду в Кисловодск, написала: «Я была там в детстве, и мне тогда казалось, что это самое прекрасное место на земле!». Не буду обижать другие красивые места, скажу только, что никогда — ни 50, ни 125 лет тому назад — не могло быть в Кисловодске такого количества цветов. Город превращен даже не в парк, а в сплошной цветник. Долины, горы, серебристые тополя, цветы — все это навсегда останется в моей памяти.

От природы и поэзии перейдем к людям и цифрам. В настоящее время в Кисловодске восемь источников (глубоких буровых скважин) минеральной воды, главным образом нарзана, известного далеко за пределами нашей страны. В помещении Главных нарзанных ванн и Октябрьских до полутора кабин; кроме того, многие санатории имеют свои нарзанные ванны. Трассы нарзанопровода протянулись на 12 километров. И так как все эти кабин работают чуть ли не круглосуточно, пропускная способность их очень велика. Кроме минеральных источников, в Кисловодке имеются грязевые озера, ингаляториум и электросветолечебница. Одних врачей здесь более 600. Местные жители и гости расходуют от 1 миллиона 700 тысяч до 2 миллионов литров нарзана ежедневно. Причем мне очень понравилась установившаяся в Кисловодске традиция: нарзаном все пользуются бесплатно и в каком угодно количестве. Переходя от источника к источнику, как из кафе в кафе переходит парижанин, вы можете наслаждаться холодным или горячим доломитным нарзаном, бальнеологическим или сульфатным, как вам посоветуют доктора, или, если вы приехали сюда, чтобы успокоить свои нервы, наслаждаться нарзаном обихит.

В различных местах города, в местах скопления гуляющих размещены большие плакаты в красках, изображающие окрестности города с птичьего полета и маршруты прогулок, называемых здесь «терренкурами» — слово, с которым я познакомился лишь в Кисловодске, хотя хорошо знаю французский язык. Эти прогулки не просто развлечение, а так называемая «лечебная дозированная ходьба». Врачи утверждают, что горные восхождения в Кисловодске очень полезны для нервной и сердечно-сосудистой систем, для обмена веществ и для дыхания.

Едва зарозовеет восток, как тысячи пеше-

ходов появляются на дорожках изумительно-го Кисловодского парка, на горных тропинках. Идут цепочкой под руководством опытных инструкторов от разных санаториев и домов отдыха или в одиночку, как кому приятней. Когда они достигнут цели своей прогулки — как все дороги ведут в Рим, так тут все маршруты терренкуров приведут к Храму Воздуха или еще выше для более стойких — к Красному Солнышку, — они могут обратиться в медицинский контрольный пункт, где у них проверят давление и пульс и где имеются удобные кушетки для отдыха.

На Площадке Роз в многочисленных палатках вы можете освежиться цинандали, если вам надоел бесплатный нарзан. Ну, а если вас прельстят шашлык по-карски или чебуреки или вам захочется полакомиться свежей форелью, то, пожалуйста, на соседней с Храмом Воздуха вершине расположен выстроенный из стекла, алюминия и гранита прозрачный, как воздух, ресторан, носящий то же название.

Никогда не забуду одну замечательную женщину, простую работницу из Якутии, нашу случайную спутницу в самолете, который летел в Тбилиси, куда нас забросила редкая на Кавказе непогода. Когда ей дали путевку на отдых в один из лучших санаториев Пятигорска, она растерялась: куда я поеду в такую даль, совсем одна! Ее утешали: по дороге встретишь добрых людей, укажут, проведут. Волею судеб мы оказались такими «добрыми людьми» среди других добрых людей, которые были спутниками этой милой женщины от Якутии до Кавказа.

Помню узбека в тибетейке, сидевшего на корточках у подножья Кольцевой горы. Его грудь была украшена орденами — знаками отличия на войне и в труде. Он и его скромно одетая жена с чисто восточной мудростью задумчиво слушали рассказ экскурсовода о жизни великого русского поэта Лермонтова на Кавказе.

На концерте Махмуда Эсамбаева я, приглядываясь к курортной публике, насчитал около двух десятков представителей разных национальностей Советского Союза.

Было приятно прочесть в газетах статистические прогнозы на 1965 год: в санаториях, пансионатах и домах отдыха Кавказа и Крыма побывает до 6 миллионов человек, более 5 миллионов получают путевки за счет средств социального страхования. Прибавьте к этому предместья всех наших больших городов, где в лесах и на берегах рек и озер расположены пионерские лагеря, детские сады, коллективные и индивидуальные дачи, и вы легко сделаете вывод, что практически всё многомиллионное население СССР пользуется своим конституционным правом на отдых.

Когда я искал заключительную фразу для этой статьи, пришло письмо из Сочи от «русских американцев», которые не были на Родине с 1920 года. Вот они, эти «американцы», и помогли мне поставить точку: «Восхищаемся природой и удобствами и всеми достижениями в обслуживании туристов. Это побережье почище Французской Ривьеры!»

Вл. СОСИНСКИЙ.

ДЭМАКРАТЫЧНАЯ РЭСПУБЛІКА В'ЕТНАМ. Ханойскі механічны завод пабудаваны з дапамогай Савецкага Саюза. На прадпрыемстве выпускаецца 16 відаў прадукцыі. 70 брыгадам прысвоена ганаровае званне брыгад сацыялістычнай працы. Сярод працаўнікоў шырока разгарнуўся рух — штодзённая працаваць дадатковую гадзіну ў фонд барацьбы з амерыканскай агрэсіяй.

НА ЗДЫМКУ: у кавальскім цэху Ханойскага механічнага завода.

ФЕЛЬЕТОН

КРУЦІ НЕ КРУЦІ...

(Ірамова спадара Вінецку з нагоды гадавіны смерці сп. Пятра Сыча)

Шаноўныя спадарыні! Паважаныя спадары! Із сціпых радоў беларускага актыву на эміграцыі адзін за другім выбываюць нашы сябры — экзальтыя змагары.

Мы ўсе памятаем, як нас нечакана пакінуў Баляслаў Барбарыка, як адыйшоў назаўсёды Пятро Некрашэвіч, сведамы беларус з Палесся, адыйшоў туды, дзе няма ні клопатаў, ні суму, ні групак раз'яднаня... Памятаем, як следам за ім адправіўся на вечны спачын Віктар Чабатарэвіч, той самы, што быў калісьці камандантам школы БКА ў Менску. Нябожчык (хай яму там лёгка ікнеца) у свой час карыстаўся поўным даверам гаўляйтэра Беларускага Готберга, БЦР і ўсіх нас. Таму гэта ўтрата асабліва адчувальная.

І вось, нарэшце, Пятро Сыч, мой сябра... Ягонае прадказанне, што хамут існавання будзе цягнуць не доўга, збылося год таму назад. Ён асіраціў сваіх сяброў і беларускую секцыю радыёстанцыі «Свабода». Адыйшоў амаль адначасова са сваім калегам і суседам па рабоце дашнаком Саркісам Тарасянам, дзеячом свабоднага армянскага радыё...

Мруць і іншыя вызвольнікі, прымыкаюць, як кажучь англііцы, да бальшынні.

Аднак не падумайце, што нейкі мор раптам напаў на нас і нашых хаўруснікаў. Не! Гэта звычайная з'ява, праўдзіна ўсеагульнага і адвечнага біялагічнага закону жыцця. «Круці не круці, а трэба памяраці», — кажа беларуская прымаўка.

І вось пад уплывам пахавальных літургіяў ды памінак мы з вамі мімаволі азіраемся на пройдзены жыццёвы шлях і ўсё часцей паддаем роздуму пра лёс нашай вызвольнай эміграцыі. Што мы бачым? Адрозж, як толькі мінулі страхі сорок пятага года, сярод нас паўстала спачатку адно ўгрупаванне, потым другое, трэцяе... І ўсюды разлом, некрытая грызня. А гады ішлі. Так мы непрыкметна і састарэліся. Нашчадкі? Яны не тыя

і не цікавіцца беларускай нацыянальнай справай. Разліцаваць на іх не прыходзіцца.

Нястача патрэбных ідэйных людзей становіцца галоўнай бядой. Хутка наступіць такі момант, што зарганізаваць урад і то не будзе з каго.

Шаноўныя змагары-вызвольнікі!

Драматызм становішча не толькі засмучае нас, але раздражняе і злуде. Дый як жа не залудзецца! Падвалі нас адны апекуны, а цяпер падводзяць і другія. Хто б мог падумаць! Такой магутнай мілітарнай сілай валодалі нацысты. Мы ўладкаваліся каля іх і адчувалі сябе зусім нядрэнна. І што ж? Вермахт быў раструшчаны Чырвонай Арміяй, і нам прыйшлося ратавацца ўцёкамі. Зноў загарэліся палымяным агнём нацыянальнага ўздыму толькі тады, калі апынуліся пад крыльцям заходніх альянтаў. Як я ўжо зазначаў у нашым друку, мы «былі пэўныя, што створаная пасля вайны міжнародная палітычная сітуацыя — часова, што хутка прыйдуць новыя падзеі, якія ў сваім зарыве прынесуць вызваленне ўсім паняволеным народам, у тым ліку і нам, беларусам». Прасней кажучы, мы спадзяваліся на новую вялікую вайну.

Але надзеі на такія падзеі з новым зарывам не апраўдаліся. Упорыстая інертнасць свету перамагла. Адольваюць тыя, хто агітуе за мір, зусім не клапацячыся аб нашых інтарэсах... А многія з нас, між іншым, яшчэ не распакоўвалі сваіх валізак з сорок пятага года. Усё спадзяваліся, што знойдзецца хто смелы для новага «дрангу». Мы зноў маглі б уладкавацца ў абозе наступаючых. Аднак, паўтараю, надзеі на такія падзеі (з зарывам), можна сказаць, ужо развейліся. Не пра дарогу на Усход трэба думаць, а пра тую, што вядзе ў край вечнага ўспакаення. Нам застаецца толькі адно: распакаваць валізкі і дажываць свой век на задворках гісторыі.

Прамову сп. Вінецку да друку падрыхтаваў М. РАЖКОУ-РУЖЫЦКІ.

ПІСЬМО... ПРАЗ 20 ГОД

Гэтага пісьма чакалі... дваццаць гадоў. І ўсё роўна ў сям'ю Э. А. Чэпелевай, работніцы Валаконаўскага цагельнага завода, яно прыйшло раптоўна. З канверта з паметкай «міжнароднае» выслізнула фатаграфія. На ёй буйным планам дахавае акно і подпіс панямецку: «Дарагая Зіна, вось тут мы цябе хавалі ад гестапа. Эля».

Цыянка прыходзілася рускай дзяўчыне — палонніцы канцлагера пры металічным заводзе ў мястэчку Гроссэнау. Але таварышы па няшчасцю — чэхі, югаславы, паліякі ласкава называлі яе рускім салаўём. Колькі шчаслівых хвілін прынесла ім Зіна сваімі спевамі!

— Ці ўмееш ты спяваць Сценьку Разіна? — спыталася неяк у Зіны праз перакладчыка гаспадыня завода. І загадала — «Спявай!»

«Вставай, проклятем залейменный». — Гордыя словы «Інтэрнацыянала» неча-

кана загучалі ў пралётах цэха. Замерлі людзі ля станкоў.

Падбег вартавы. І Зіна зваллася ад удару. Апрытомнеўшы, яна ўбачыла дзяўчыну — штампуюшчыцу, якая схілілася над ёю. З гэтага дня і пачалася іх дружба — рускай, вывезенай у няволю, і немкі, рабочай Элі Кюн. Амаль тры гады знаходзілася Зіна пад апекай сваёй сяброўкі. Хіба можна забыць схаваную ў металічную стружку бульбінку або кавалак хлеба. А як было дорага цёплае слова ў хвіліну роспачы...

У красавіку 1945 года вязняў лагера пачалі перавозіць у горы, на сакрэтны аб'ект. Эля ведала, што адтуль людзі не вярталіся.

— Зіна, трэба ўцякаць, — сказала яна пры сустрэчы і сунула сваю суценку і туфлі. У той жа вечар дзяўчаты вярбаліся ў вёску Хейвальд, дзе жыла Эліна цётка Марышэн Кюн. У яе і сха-

валі бяглінку. Аднойчы на гару данесліся крыкі. «Гітлераўцы!» — пахаладзела Зіна. Але забегла Эля і расчыніла акно. А па вуліцы ішлі чырваназорныя танкі...

Трымае Зінада Арсенцьеўна пісьмом з ГДР, глядзіць з хваляваннем на фатаграфіі Элі і Марышэн Кюн. Праз столькі гадоў удалося знайсці сяброў, якія рызыкавалі дзеля яе жыцця! Прыйшло ў Валаконаўку пісьмо і з акруговай арганізацыі нямецка-савецкай дружбы з горада Цытау. Сакратар арганізацыі Х. Фішэр наведалься, што на прадпрыемстве, дзе працавала Зіна, створана ячэйка Таварыства нямецка-савецкай дружбы. Пачатак яе па сутнасці быў пакладзены больш як два дзесяці гадоў, калі нямецкая дзяўчына працягнула руку дапамогі рускай палонніцы.

А. ХАРЫТАНОЎСКІ.
Сяло Валаконаўка,
Белградская вобласць.

В ОЗЕРА. Фундузі знаходзіцца ў Паўднёвай Афрыцы, кіламетраў у трохстах ад Прэторыі. Жыхары бліжэйшага да яго гарадка Луі Трычард ніколі не бываюць на возеры, ды і дарогу да яго ведаюць толькі двое-трое старажылаў. У раёне возера здаўна жыве племя бавенда. Але ніхто з гэтага племя ні за якую плату не пакажа вам дарогі да яго, бо возера Фундузі — праклятае возера, паводле падання, у ім жыве піфон, і любы белы, што абмые ногі ў азёрнай вадзе, абавязкова памрэ.

Усё, што будзе расказана далей, можа здацца неверагодным, абсурдным, немагчымым. Інакш і немагчыма ўспрымаць падобныя факты. Але паколькі яны былі апісаны ў сур'ёзным друку і наколькі гэта матэрыялы, так сказаць, з першых рук, паспрабуем паставіцца да іх з максімальным давер'ем.

Такім чынам, адправімся на возера Фундузі. І для пачатку аспярожна абыйдзем уздоўж яго берагоў. Нам адкрыецца першая тайна возера. Яго жывіць сотні ручайкоў і рэчак, у возера ўпадае рака Муталі, прыносячы з сабой штогадзіна на тры мільёны галонаў вады. Куды ж дзеіцца ўся гэта вада? З возера нішто не выцякае.

Возера невялікае. Але яно нібы падпарадкоўваецца законам акіянаў. У яго ёсць прылівы і адлівы. Узровень вады штодзённа і раўнамерна вагаецца. І велічыня ваганняў — паўтара метра. Гэта другая тайна. А трэцяя — сама азёрная вада. Вада сапраўды агідная, злавесная чарніцкая колеру. Для кракадзілаў, відаць, яна бяспечная. Яны кішаць у возеры. А для людзей? Бавенда сцвярджаюць, што чалавек не можа акунуцца ў яе, не рызыкуючы жыццём. Больш таго, вада зачаравана, і ніхто не ў сілах панесці яе з сабой.

У наш век падобныя сцвярджэнні лёгка знаходзяць абвяргальнікаў. У 1953 годзе англійскія падарожнікі Алан Эліс і Біл Клейтан адправіліся да возера. Не без цяжкасці адшукаўшы яго і не адважыўшыся пакупацца, яны напоўнілі азёрнай вадой дзве вялікія бутэлькі і моцна закруцілі коркі. Што было далей? Дадзім слова Алану Элісу, аўтару артыкула ў часопісе «Уайлд уорлд».

«...Калі на наступную раніцу мы адправіліся ў зваротны шлях, Біл раптам спыніўся і сказаў: «Мне ўсё ж цікава, што стала з гэтай вадой у бутэльках. Давай паглядзім». «Не глядзі, Біл, — адказаў я. — Што можа з ёю зрабіцца?» Але ён працягнуў настойваць. Мы развязаўшы рукзак і дасталі бутэлькі. Яны былі парожня. Коркі па-ранейшаму моцна прыкручаны. Я хацеў вярнуцца і зноў напоўніць бутэлькі. Але Біл і слухаць не хацеў пра вяртанне. Ён патрабаваў, каб мы неадкладна пакінулі акаліцы возера. Я не стаў спрачацца».

Вада, якая выпарылася з закрытых бутэлек?

Неверагодна, і пры жаданні можна не верыць расказчыку. Але ў тым жа 1953 годзе і з той жа мэтай да возера адправіўся прафесар Бэрнсайд з Натала са сваім асістэнтам

Ільямам Такерам. Яны захапілі з сабой пасудзіны са шкла, фарфору, бакеліту, пластмасы і набор разнастайных коркаў. Яны не толькі ўзялі пробы вады. Прафесар намачыў у возеры палец і паспрабаваў ваду на смак. Яна аказалася едкай. Такер сабраў гербарый раслін возера. Яны значавалі на паўдарозе паміж возерам і месцам, дзе пакінулі сваю машыну.

Раніцай яны дасталі пасудзіны. Усе яны былі парожня. Коркі моцна прыкручаны. Яны вярнуліся да возера і зноў напоўнілі пасудзіны. У той жа дзень прафесар адчуў рэз у жываце, але нічога не сказаў свайму спадарожніку. На наступную раніцу пасудзіны аказаліся па-ранейшаму напоўненымі чарнаватай вадой. Нічога не здарылася і на другі дзень шляху. Але калі раніцай трэцяга дня яны зноў дасталі пасудзіны, у іх не было ні кроплі вільгаці. Коркі ўсё гэтак жа моцна прыкручаны. Праз дзевяць дзён прафесара адвезлі ў бальвіцу, дзе ён памёр, не апырытомнеўшы. Дыягназ: запаленне тонкіх кішч.

Нам засталося напаміць пра чацвёртую тайну возера — таёмнічага піфона — і прывесці ў гэтай сувязі яшчэ два трагічныя эпізоды.

У 1947 годзе два браты-фермеры з Луі Трычард Гендрых і Якобус Ван Блерк рашылі ў знак прыгэсту супраць забавонаў наведваць возера. Яны захапілі з сабой лёгкае каноэ. З возера вярнуўся адзін Якобус. Ён амаль страціў розум. На яго вачах брат ачальна ад берагу на каноэ. Ён добры вясляр, і каноэ рухалася хутка. І раптам спынілася. Гендрых працаваў вяслом з усіх сіл. Але каноэ не рухалася з месца, як быццам хтосьці моцна схпіў яго знізу. А потым каноэ разам з вясляром пагрузілася пад ваду.

У 1954 годзе група паляўнічых з Прэторыі выпадкова выйшла да берагоў Фундузі. Адзін з іх, Джэральд Кун, рашыў пастрэляць кракадзілаў. Ён спусціўся да самай вады, і яго спадарожнікі, што засталіся на берагавой градзе, бачылі, як ён выпускаў са сваёй вінтоўкі адну кулю за другой. Але ні разу не трапіў у цэль. Потым штосьці прыцягнула яго ўвагу, і ён перастаў страляць. Маж тым ззаду да яго пачаў падбірацца вялізарны кракадзіл. Крыкі папярэджання аказаліся дарэчнымі. Кун не мог адарваць позірку ад возера. Адзін з паляўнічых выстраліў у кракадзіла, але і гук выстрала, які аказаўся недакладным, не прымусіў Куна павярнуцца. Праз імгненне ўсё было скончана.

Ці патрэбны каментарыі да гэтых трагічных фактаў? Іх нельга не супастаўляць. Але любыя супастаўленні пакідаюць шырокую прастору для фантазіі.

Адзінае можна сказаць пэўна: незвычайнае возера Фундузі чакае сур'ёзнай, добра аснашчанай навуковай экспедыцыі. Разгаданая тайна можа стаць немалаважным навуковым адкрыццём.

Часопіс «Смена», № 12, 1965 г.

Ручное ласянё

Спачатку іх было шасцёра, і ўсе яны жылі ў загоне, абнесеным жэрдкамі. Кожны дзень даглядчыца Соня Гайдук па некалькі разоў карміла і пеціла падапечных ласянят. Яны прывыклі жыць сярод людзей.

Пяць даўгавухіх з Бярэзінскага запаведніка адвезлі і перадалі сябрам у Германскую Дэмакратычную Рэспубліку. У загоне засталася адно ласянё, якое назвалі Машай. Неўзабаве ласянё выпуцілі на волю, але яно адмовілася пайсці ў лес да сваіх чатырохногіх родзічаў, а згадзілася быць паблізу чалавека.

Цяпер Маша штодзённа ходзіць па вуліцы ў вёсцы Крайцы і просіць у кожнага сустрэчнага падарункаў. Яна зрабілася зусім ручной, дазваляе гладзіць сябе па спіне, галаве, вушах, не баіцца хатняй жывёлы і аўтамашын.

Ул. БУТАРАЎ.

Лепельскі раён.

Спорт

IX школьная

Вялікай падзеяй у жыцці спартыўнага Мінска была IX Усесаюзная спартакіяда школьнікаў, якая ўпершыню праводзілася ў сталіцы нашай рэспублікі. Спартыўную барацьбу вялі каманды саюзных рэспублік, Масквы, Ленінграда і зборны калектыву школ Міністэрства шляхоў зносін — усяго 4,5 тысячы юнакоў і дзяўчат.

Першымі ў агульнакамандным заліку былі спартсмены РСФСР, на другім месцы — масквічы, украінскія школьнікі — трэція прызёры. Лепш, чым у ранейшыя гады, выступіла каманда Беларусі. Чацвёртае месца — вялікая перамога нашых школьнікаў. Беларускія спартсмены былі першымі ў трох відах спорту, другімі — у двух, трэцімі — у пяці відах.

Добра выступілі на спартакіядзе беларускія лёгкаатлеты, якія занялі агульнае трэцяе месца па-

Мацнейшыя гімнасткі-школьніцы СССР Наташа Кучынская з Ленінграда (злева) і Ларыса Петрык з Віцебска.

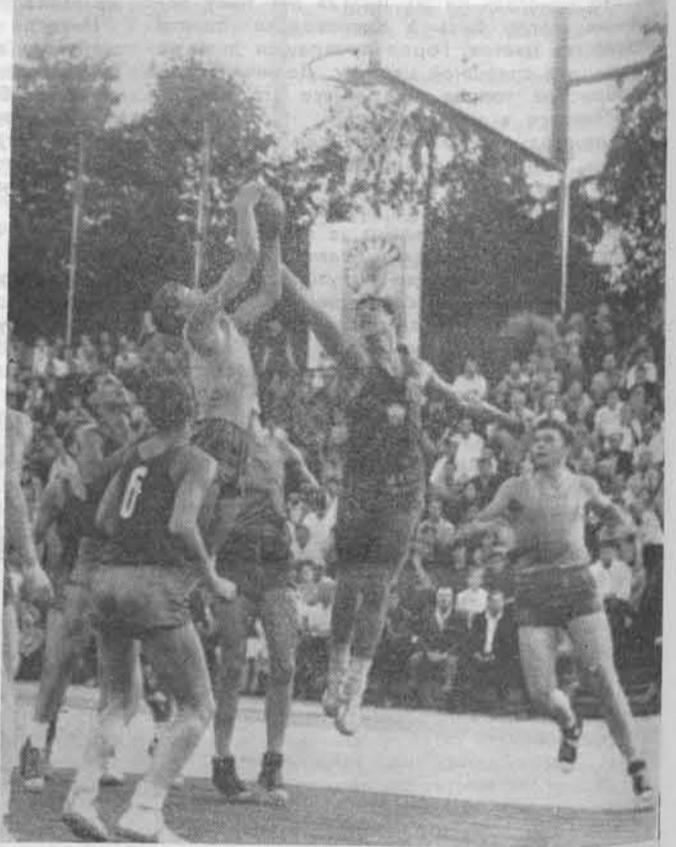
Чэмпіёнка спартакіяды па акрабятцы вучаніца 10 кл. 68 мінскай школы майстар спорту СССР Люда Зданюк.

Мацнейшы тэнісіст СССР беларускі школьнік майстар спорту Навум Аксанаў.

Юры Горскі — гомельскі вучань, чэмпіён Спартакіяды школьнікаў у бегу на 110 метраў з бар'ерамі.

Момант гульні па баскетболу паміж школьнікамі Эстоніі Беларусі.

сля РСФСР і Украіны, апыраўдзіўшы каманды Масквы і Ленінграда.

Шмат балеўшчыкаў сабралі выступленні гімнастак. Асабліваю ўвагу выклікаў паядынак абсалютнай чэмпіёнкі краіны Ларысы Петрык (Віцебск) і чэмпіёнкі краіны ў практыкаваннях на брусах Наташы Кучынскай (Ленінград). Чэмпіёнкай спартакіяды па мнагабор'ю з ацэнкай 38,4 бала стала Кучынская, Петрык адстала ад яе толькі на 0,2 бала.

Не было саперніц у беларускай акрабяткі Людзі Зданюк, яна набрала 74,85 бала. Люба Барысёнак (таксама з Беларусі), якая была другой, змагла набраць толькі 72,9 бала.

Важні ўклад у агульную скарбонку беларускай каманды ўнеслі веласіпедысты — 3-е месца, стралкі — 2-е месца, шахматысты — 4-е месца.

Спартыўныя гульні заўсёды былі «вузкім месцам» у выступленнях на-

шых каманд як школьнікаў, так і дарослых. На гэты раз «традыцыйно» захавалі толькі ігракі настольнага тэніса і футбола, якія занялі дзевятыя месцы. Затое выдатна выступілі беларускія валеябалісты. З дзевяці праведзеных гульняў яны праігралі толькі адну і заслужана сталі чэмпіёнамі Спартакіяды.

Спусчан сцяг IX Спартакіяды школьнікаў. Які вынік — 6 усесаюзных рэкордаў, 21 майстар спорту, 41 кандыдат у майстры. Прайшоўшыя саборніцтвы — своеасаблівы трамплін на шляху савецкіх спартсменаў у Мексіку. Калі ўлічыць, што сяродні ўзрост удзельнікаў Алімпійскіх гульняў павінен быць у мяжы 23—25 гадоў, то іменна ўдзельнікі IX школьнай, якім цяпер па 17—18 год, складуць асноўнае ядро савецкай каманды не толькі на XIX Алімпіядзе ў Мехіка, але і на XX Алімпійскіх гульнях 1972 года.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77, ДОМ ДРУКУ.
РЕДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»
ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 3-25-52.